

בשכר שבה דקונה עליו ב"א פ"ט. ופ"ט עוד ב"ט כפות חמרים שהקטע
בשם מוהרש"ם ב"א דק"ל קרקע אינה נגולה ואינה נקנית לעולם ב"א
מהלך דסקריקון דאמרינן שם דהיכא דאיכא בי דואר דמאי יאוש ופ"ט
מ"ט בשם מוהרש"ם וגם מ"ט משמ"י דנפשיה. ואח"כ הרב המופלג
מוה"ר יהודה כהנא ש"ן כתב בזה דעיקר החילוק הוא כח"ס הריב"ש
ב"ט ד' דודאי בגזל לא מהני יאוש בקרקע אבל היכא שהאדם בא עליו
בעקיפין מדר אחר וכדי להפטר ממנו אומר לו שא קרקע והנחי וכו'
אע"פ דבעלמא תלויה וי"ב לא מהני אבל היכא דאיכא בי דואר י"ט הוכחה
דגמיר וי"ב אגב אונסיה וע"פ לשון הריב"ש ז"ל גם משלשון הרשב"א
ז"ל נראה דמ"י כגון שבעה"כ הקנה האנפרות דכתב בעטמא דאין בו
משום סקריקון ותמור בלא כלום משום דתלויה וי"ב הוא ואפ"ה בבבלי
דאיכא בי דואר יודע הממונן על הגזילות מקיף קיים ואע"פ דתלויה
וי"ב הוא דבעלמא הוא דאמרינן דהאי דשתק לאו משום דמחל אלא
משום דלא מלא עמ למקבל אבל בי דואר דבבלי עת שכיח לעשות לו דין
ולא איזי אחולי אחיל ע"כ חורף לשון והעולה מזה שאמרינן ע"פ
וכן מובאר מדברי הרשב"א והר"ן פרק השולח ע"פ וא"כ אינו קושא
כלל מהלך דסקריקון כיון דהתם טעמא משום דבעלמא הקנה לו. ובתו'
פ' חוקת דף מ"ד הביאו ג"כ ראה זו מהך דסקריקון דיאוש קונה בקרקע
אבל לפי מ"ט הרשב"א והריב"ש נראה והיינו נמי כונת הטור ב"ט רל"ו
שכתב שם עליו בעקיפין ע"פ והיינו מחמת שם עליו בעקיפין נתן לו
מדעתו את הקרקע דאם גזל אפי' אית' בי דואר אינה נקנית לעולם
ביאוש וכמו שמוכר שם בריב"ש דקרקע אינה נגולה אבל בא בעקיפין
ונתנו לו מדעתו כה"כ כי אית' בי דואר מהני תלויה וי"ב. ובס' כפות
חמרים הרע"ב בזה על הטור במ"ט שם עליו בעקיפין והשו"א לדבר
אחר ומ"ט הוא הכונן ש"ט:

סי' שע"ב סעי' ט' (א) ו"א ידעת כמה אהה חייב ליתן.
ומשמע מזה דעסם הדבר
משום דעדין לא שמו ואינו יודע כמה ומש"ה לא פרע. אמנם דין זה
נלמד מפ"ק דב"ב גבי כותל חדר למעלה מארבע אמות בחזקת שלא נתן
עד שיביא ראיה שנתן ואמרו משום טעמא דמי יימר דמחייב לו רבנן
ומשמע דעיקר החיוב לא ידוע לו. ובס' ק"א כתב הרמ"א דאם קבע
לו בנין קבוע נאמן לומר שפרע וע"פ דבזה משפטו גלוי ע"פ ואע"פ
דלא שמו עדין כמה חייב ומשמע דעיקר תלויה בגוף החוב שיהיה
משפטו נודע וגלוי וכל שיעור שלא מדעתו אין משפטו נודע ומש"ה ב"ט
פ"ט סק"ד:

הרבות נזיקין

סי' שפ"ב סעי' א' (א) והוא י' והוב"ט. ב"ט כיסוי הדם
(דף פ"ז) ושם אחר דברכת
המונן ארבעים והוב"ט וכתבו בתוס' ז"ל ופ"ט דל"ל למימר חמשים וכו'
דהא איכא ברכות פרי הגפן וי"ל דסבר כמ"ד דל"ל לברך אכסא דברכתא
אלא אכסא קמא עכ"ל. ובש"ך כתב לתרץ כיון דהא דחייב עשרה וכו'
אינו אלא במלוא דאורייתא ולא במלוא דרבנן וכמ"ס מוהרש"ל ב"ט החובל
סי' ט' דנראה דבמלוא דרבנן פסור והטוב והמחייב ביבנה תיקון ואינו אלא
דרבנן וא"כ עס ברכות פרי הגפן הנפן ליכא אלא ד' וכו' פ"ט. וקשיא לי
דא"כ אחא"י הש"ל טעור פרי הגפן דהוא נמי אינו אלא מדרבנן דכל הנכרות
אינן אלא דרבנן לבד ברכות המון שיהא מן התורה או ברכות התורה לדעת
קצת פוסקים מן התורה אבל שאר ברכות ליכא למ"ד מן התורה. ולכן
נראה דאפילו לדברי מוהרש"ל נמי היינו דוקא במלוא דרבנן הוא דאין משלם
אבל בעד ברכה משלם אפילו בברכה דרבנן וכדמוכח להדיא מברכת הביטוי
דנמי אינו אלא דרבנן אלא דעיקר סבת מוהרש"ל לא נדע לחלק בין
דאורייתא לרבנן כיון דאשכחן דמשלם בעד ברכה דרבנן והוא ברכה
הכרטי וכו"מ:

(ב) דף י' בן לימול. ז"ל הרא"ש פ' כיסוי הדם ובבא הקר טעמי
ד"ה ג"ל למפ"י המובל דאע"פ שאמר האב למואל אחר
למול את בנו לא זכה בלוחו מלוא לחייב אחר אם קדם ועשה ולא דמי
לכיסוי דאמרה תורה ופ"ד וביסא מי ששק"י יכסהו וכו' האב שחייב לימול
את בנו וזלה למולו וקדם אחר חייב אבל אם אין האב רוצה למולו כל
ישראל חייבים למולו ובידבור שאמר האב למואל לא זכה במלוא לחייב
לאחר אם קדמו עכ"ל. וכתב הש"ך ז"ל ומדברי הרא"ש מוכח דמי שהוא
מואל אינו ראוי ליתן את בנו לאחר למולו ויחייב הוא בעלמא למולו דומיא
דכ"ט

מאחר שבו הקהל בכתב המלך מה שה' מס ראובן משטרות שנכתבו
מל שם ראובן וסיה לשמטון חלק בזה מיד נחייב לפרוע לשמטון חלקו
כי פרע חובו ממחון שמטון וכו' וא"כ יאמר ראובן כן אני חייב לפרוע
לך חלקך ואפרע בזה שאתה חייב עדיין הא לאו טענה כי מיד שבו
השטרות בשביל המס שה' ראובן חייב לקבל נחייב ראובן לפרוע לשמטון
חלקו שה' לו בשטרות ואינו פרעון אם לא שיתנה ליד שמטון וכו' אבל ליתנו
למקום שמטון חייב מחון בע"כ לאו כל כמיני' ולאו פרעון הוא עכ"ל.
ומבואר דהרא"ש מיידי ב"ב לעכ"ו על מה דלהבא וכו' אין לו ענין
להאי דפורע חובו של חבירו שלא מדעתו דהתם ככר פרע ומש"ה ב"ט
לו בירו מנכ' לו אבל אינו יכול לעכ"ו על חוב שחייב לאחר כל שטדין
לא פרע ושעבודא דר' נתן לא אמרינן בזה"ל נכסי כמבואר בש"ע
סי' פ"ו ובטור שהעמיק לשון הרא"ש העמיקו בדילוג. ועוד נראה דגבי
מכ"ס אפי' פרע מעלמו לר"ך לפרוע מה שפרע בשבילי כיון דבר מחא
אבר מחא אחרת ופרבא"ן זה לזה וגבי ערב ששילם אפילו מעלמו לר"ך
הלוה לפרוע מה שפרע עבורו ואפי' לדעת החולקין עיין ש"פ סי' ק"ל
היינו בערב שנכנס מעלמו אבל בני מחא ע"כ ערבים הם זה לזה ועוד
שומאי ניהו בלוחו מס וה"ל כשומפין עליו ורשאי א' לפרוע עבור חבירו
ומחייב להחזיר לו חלקו:

סי' שפ"ב סעי' ו' (א) הגזול נחל של דבורים. כתב בטור
אשה או קטן נאמנין לומר
מכאן יא נחל זה והוא שהיו הנעלים מרדפין אחריו וגם מביטין לפי
תומן עכ"ל והוא ב"פ הגזול בנרא (דף ק"ד) שם בגמרא אשה וקטן בני
עדות ניהו אחר רב יהודה אחר שמואל כגון שהיו נעלים מרדפין אחרים
ואשה וקטן מביטין לפי תומן ואומרים מכאן יא נחל זה וכו' רש"י
מרדפין אחרים קודם דבור הקטן עכ"ל. ובס"פ פ' הגזול קמא העלה
דכשנעלים מרדפין אחרים קודם דבור הקטן אינו מביט לפי תומן בענין
זה וע"פ וכבר הארכנו בזה בשו"ת ובשפה מקובלת לכתובות (דף כ"ח) ז"ל ובפ'
הגזול האמינו קטן לומר מכאן יא נחל זה כשהיו נעלים מרדפין אחרים
ואלו מביטין לפי תומן ואומרים מכאן יא נחל זה והיינו טעמא משום
דהתם קטן דרבנן כו' והוא שאומר כן לאחר כדאי' בירושלמי הריב"א
עכ"ל ותמאי בזה שהמטין הפוסקים כאן דבעיקר לאלתר דוקא ובה"ט
סי' י"ב סעי' י"ג בשם"ל דקטנים כתב הרמ"א דוקא לאלתר כגון
שאומרים ששכחו באת מהספד פ' אבל אם אינו לאלתר לא מהני עדותן
וע"פ. ובשפה מקובלת לב"ק פ' הגזול שם ז"ל מכאן יא נחל ירושלמי
ובפורח ובלבד על אחר' אבל אם יאלו וחזרו אינו אומר לא אחרו אלא
מפני היראה ומפני הפיתוי ונראה כי פורח חטוק פורח אבל קודם שהגיע
לכלל פורח אינו נאמן הרשב"א ז"ל עכ"ל. מיהו בפסק מוהר"א סי' ר"ך
כתב בשם א"ז ב"א דבעיקר לאלתר הוא מחלוקת ראב"ן וראב"י ושהראב"י
מכשיר אפי' לאחר זמן ובב"ב הורה הלך אחר המחמיר וע"פ וא"כ כיון
דאינו אלא ספקא אמרינן ב"י כל דלוי נבר כמ"ס הרמ"א ב"ס קל"ט:

סי' שע"א סעי' א' (א) ונתייאשו הנעלים. ואלו שבעדים
נראה מדברי הראב"ד
דמהי ע"פ פ"ט מגזילה שכתב להוכיח דעבד' גזולין היכא דלית' בעינא
מרחיק דנקיט ביאוש דכתיב ויש ממנו שני ואמרינן עבד שנשבע ופדא'ו
לשו' ב"ח אחר יאוש לא ישמעבר לא לרבו ראשון ולא לרבו שני אלא לאו בקרקע
דמי דהא קיי נפשיה ביאוש הלך כשחת הסבד או נשרף משלם את דמיו
וע"פ ובש"ך סי' ש"ס ק"ג כתב דדברי הראב"ד נכונים דהא ב"ה הליא
וכמ"ס חו' ר"פ גולב הגזול דכשם שאין קרקע גזולה כך אין יאוש לקרקע
והא דכתיב ויש ממנו שני היינו משום חוקת מלחמה דמהי אפילו בקרקע
וכ"כ הרשב"א דאין יאוש לעבד כשם שאין יאוש בקרקע והא דכתיב ויש
ממנו שני היינו חוקת מלחמה וע"פ. ולפ"ז נראה בשטרות דנמי אין גזולין
אין יאוש קונה בזה ובתוס' פרק הספינה (דף ט"ו) מובאר להדיא דשטר
נקנה ביאוש ע"פ שכתבו דמכירת שטרות לאו דאורייתא והא דאשכחין
למשוטי שטר' מאונאה היינו שמלא שטר לאחר יאוש ומכרו לבטלים ביוקר
ע"פ. וכ"כ בשמ"ג הל' מקח וממכר הובא ב"ט סי' סק"א. מיהו נראה
דהא דיאוש תלוי בגזילה ועבדים אינן נקנין ביאוש לפי שאין גזולין אבל
יאוש דאבידע שטר מהני בעבדים וס"ה בשטרות ובתוס' פ' הספינה
מיידי ביאוש דאבידע. ובס' כפות חמרים ריש פ' גולב הגזול כתב דקרקע
אינו נקנה ביאוש אפילו שלא במכירת גזילה וכגון שסלק מצייר ונתייאש
מקרקעו ויורדו בזה אחרים אחר יאוש לא קני דיאוש לא מהני בקרקע
וע"פ היינו דוקא בקרקע דאין לעולם שומות אבל יאוש דעבדים אינו
תלוי בגזילה אלא יאוש גזול וכמ"ס. וכן מוכח ב"פ בנות כותים (דף מ"ג)